

OVAM.link

AFVAL-, BODEM- EN DUURZAAM MATERIALENBELEID
VOOR DE PROFESSIONAL

OKTOBER 2023 - N° 44

VLAANDEREN TEST DIGITAAL STATIEGELD

4

Preventie
als pijler van
nieuw afvalbeleid

12

Experten buigen
zich over toekomst
bodembeheer

16

Achter de schermen
bij OVAM-podcast
Planeet Circul'air

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Vlaanderen
is materiaalbewust

Wegen op het Europese beleid

Beste lezer,

Eens de herfst zijn intrede heeft gedaan, zitten we in de laatste rechte lijn naar het einde van het jaar. Het zal dan ook zeer snel 1 januari 2024 zijn, het moment waarop België voor een half jaar voorzitter wordt van de Raad van de Europese Unie. Dat voorzitterschap rouleert tussen de EU-lidstaten en wisselt om de zes maanden. België zal in deze context nauw samenwerken met Spanje, de huidige voorzitter, en Hongarije, dat België opvolgt als voorzitter. Dit trio-voorzitterschap stelt doelstellingen op lange termijn op en voorziet in een gemeenschappelijke agenda met de grote thema's die de Raad in die periode zal behandelen.

De OVAM werkt dus al een tijdje zeer intensief aan verschillende dossiers die klaar moeten zijn tegen begin 2024. Eén van die dossiers is de evaluatie van het Bodemdecreet door een panel van experts (p.12). Het is misschien verrassend, maar Europa heeft nog geen Bodemrichtlijn, hoewel 60 % van de Europese bodems ongezond zijn. Begin juli lanceerde de Commissie een ontwerp-richtlijn. Bedoeling is om tijdens het voorzitterschap met onze kennis van het bodembeleid voor het eerst een Europese basiswetgeving rond bodemkwaliteit en -zorg te ontwikkelen.

Maar ook bij andere thema's willen we onze stempel drukken op het Europese beleid. Zo kregen we onlangs een pluim van Europa voor ons afvalbeleid. De cijfers waarop het rapport zich baseert dateren van 2019. Met het nieuw Lokaal Materialenplan (2023-2030) (p.4) dat in het voorjaar van dit jaar werd goedgekeurd, verscherpen we verder de doelstellingen rond de preventie, sortering en recyclage van afvalstoffen om in de toekomst in de kopgroep van Europa te blijven.

De volgende editie van ons magazine OVAM.link wijden we trouwens volledig aan het Europees voorzitterschap, dus stay tuned!

Veel leesplezier!

WERNER ANNAERT
Administrateur-generaal van de OVAM

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur

Ine Wenmaekers

Redactieraad

Ine Wenmaekers, Jan Verheyen, Liesbet Van Aceleyen, Raf Engels, Annelies D'Hollander, Sofie Triest, Eline Aerts, Nele Bal, Fredrik Van Dijk, Pieter Lefebvre

Redactieadres

OVAM, Stationsstraat 110,
2800 Mechelen, ovam.link@ovam.be

Foto's

Adobe Stock, OVAM, ID/Photoagency
Gil Plaquet

Redactie en realisatie

www.wearepantarein.be

Wettelijk depotnummer

D/2023/5024/12

Oplage

3000 ex.

De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de OVAM. Gegevens uit dit magazine mag u overnemen mits de bron wordt vermeld. De OVAM en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor gevolgen die zouden kunnen ontstaan uit het gebruik van in deze uitgave opgenomen informatie.

MEER WETEN?

De OVAM is geïnteresseerd in uw vragen, opmerkingen en suggesties.

Schrijf ons via

ovam.link@ovam.be

 facebook.com/ovam.be

 [@PersAtOVAM](https://twitter.com/PersAtOVAM)

 linkedin.com/company/ovam

CIRCULAIRE ECONOMIE

- 4 Lokaal Materialenplan 2023-2030 focust op preventie
- 16 Achter de schermen bij OVAM-podcast Planeet Circul'air

AFVAL RECYCLEREN

- 8 Vlaanderen test digitaal statiegeld

GEZONDE BODEM

- 12 Experts buigen zich over toekomst bodembeheer

Lokaal Materialenplan 2023-2030

PREVENTIE ALS PIJLER VAN AFVALBELEID

Het Lokaal Materialenplan bepaalt niet alleen het lokale afval- en materialenbeleid, maar ook de Vlaamse en lokale inspanningen op het vlak van afvalpreventie, afvalverwerking, sluikafval en zwerfvuil. Nu de Vlaamse Regering het plan voor de periode 2023-2030 heeft goedgekeurd, bekijken we de belangrijkste doelen en wijzigingen.

Bij een nieuw Lokaal Materialenplan hoort een nieuwe Vlaamse doelstelling voor restafval. In 2021 bedroeg de hoeveelheid restafval die de huishoudens produceren nog 140 kilogram per inwoner. Tegen 2030 moeten we dat terugbrengen tot 100 kilogram per inwoner. De hoeveelheid bedrijfsrestafval zou met 30 procent moeten verminderen ten opzichte van de periode 2018-2020.

“Een ambitieus doel”, zegt **Ann De Boeck, teamverantwoordelijke Lokaal Materialenbeheer.**

“De afgelopen jaren hebben we immers al heel wat inspanningen gedaan. Bovendien staat dit streefcijfer los van de economische groei en de bevolkingsgroei. Daarom is het Lokaal Materialenplan breed opgevat, met aandacht voor de hele keten, inclusief preventie,

recyclage, sluikafval en zwerfvuil. Het toont ook de sterke link met het Vlaams Energie- en Klimaatplan, waaruit bepaalde doelstellingen zijn overgenomen. We kunnen onze CO2-uitstoot verlagen door minder restafval te verbranden. Maar door middel van preventie verkleinen we ook onze materialenvoetafdruk en verlagen we de uitstoot die bij de productie en ontginning komt kijken, inclusief de uitstoot in het buitenland.”

Hefbomen op verschillende niveaus

Het Lokaal Materialenplan helpt lokale besturen om de koppeling te maken tussen afvalbeleid en klimaat. ►

“Het nieuwe Lokaal Materialenplan is breed opgevat, met aandacht voor de hele keten, inclusief preventie, recyclage, sluikafval en zwerfvuil”

Ann De Boeck, OVAM

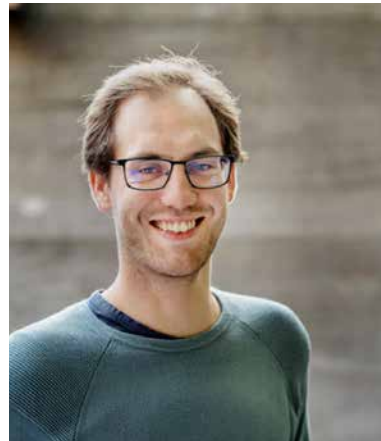
- ▶ “Twee derde van de Vlaamse broeikasgassen is gerelateerd aan materialen”, vertelt **Piet Coopman, coördinator Interafval bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten**. “Door te investeren in preventie en een professioneel afvalbeleid kunnen lokale besturen dus sterk bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. Daar willen de gemeenten zich zeker achter scharen.”

“Voor hen is het bovendien belangrijk dat het plan een duidelijk onderscheid maakt tussen Vlaamse en lokale hefbomen. Van de inspanning om in 2030 naar 100 kg restafval per inwoner te gaan, neemt de Vlaamse overheid 13 kilogram voor haar rekening. Dat doet ze via een aantal acties, zoals de campagne tegen voedselverlies en de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor textiel en hygiënisch afval, zoals wegwerpluiers. Dat maakt het meer een gezamenlijke ambitie en zo beslaat het plan ook aspecten waar lokale overheden weinig invloed op hebben.”

“Door te investeren in preventie en een professioneel afvalbeleid kunnen lokale besturen sterk bijdragen aan de klimaatdoelstellingen”

Piet Coopman, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

“Het nieuwe Lokaal Materialenplan is het resultaat van heel wat onderzoek en dialoog”

Tom Creten, OVAM

Vier clusters voor een afvalbeleid op maat

Het Lokaal Materialenplan zorgt voor uniformiteit in het Vlaamse afvalbeleid. Het maakt wel een onderscheid tussen verschillende soorten gemeenten. Een grootstad staat immers voor andere uitdagingen dan een plattelandsgemeente. In de vorige periode gold nog een opdeling in zestien clusters. In het nieuwe plan gaat het om vier clusters, die elk verschillende doelstellingen meekrijgen. “Dat is het resultaat van heel wat onderzoek en dialoog”, zegt **Tom Creten, beleidsadviseur bij de OVAM**. “Na het openbaar onderzoek zijn er nog aanpassingen doorgevoerd, dus het is belangrijk dat lokale overheden goed nakijken in welke cluster ze nu vallen.”

Wat is nieuw?

In het nieuwe Lokaal Materialenplan staan enkele belangrijke wijzigingen:

Selectieve inzameling van gft-afval

Vanaf 1 januari 2024 moet elke gemeente bioafval (gft) apart inzamelen. Gemeenten voor wie die timing niet haalbaar is, kunnen een afwijking aanvragen bij de OVAM. De Vlaamse overheid vult deze verplichting aan met een campagne om voedselverlies te voorkomen en voedselresten juist te sorteren.

opruien van zwerfvuil. Gemeenten krijgen toegang tot die middelen als ze een aantal beleidsmaatregelen doorvoeren, zoals een vuilnisbakkenplan opmaken en hotspots van zwerfvuil aanpakken. Het Lokaal Materialenplan bevestigt ook dat er statiegeld voor drankverpakkingen komt.

Controle en gewichtsmeting van restafval bij bedrijven

Inzamelaars zullen in de toekomst een gedifferentieerd tarief (DifTar) op basis van gewicht moeten toepassen voor bedrijfsrestafval. Ze waren daarnaast al verplicht om de sortering van klanten te controleren en fouten aan hen te melden. Via het Lokaal Materialenplan is beslist om de handhaving daarop te versterken. Dit wordt nog verankerd in het nieuwe VLAREMA.

Ja-stickers voor reclame en drukwerk

De nieuwe regeling zal het principe omdraaien: je krijgt dan alleen reclame en drukwerk in de brievenbus als je daar expliciet om vraagt door een 'ja-sticker' te klevlen. Ook dit zal verankerd worden in het nieuwe VLAREMA.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) breidt uit

Er wordt gewerkt aan nieuwe UPV's voor een aantal productcategorieën, zoals luiers, textiel en meubels, terwijl bestaande UPV's worden uitgebreid. Zo komen er enerzijds middelen vrij voor gemeenten om die fracties selectief in te zamelen. Anderzijds stimuleert de maatregel de producenten om in te zetten op ecodesign, met het oog op minder afval of een makkelijkere recyclage van hun producten.

Vereenvoudiging van administratieve clusters

De indeling van gemeenten wordt teruggebracht van zestien naar vier clusters, elk met een eigen doelstelling tegen 2030.

Aanpak zwerfvuil

Gemeenten en bepaalde overheidsinstellingen zoals het Agentschap Natuur en Bos en het Agentschap Wegen en Verkeer zullen voortaan jaarlijks moeten rapporteren over de hoeveelheid zwerfvuil op hun openbaar domein. In het kader van de *single use plastics*-richtlijn betalen producenten van plastic verpakkingen voor het

A hand is shown holding a clear plastic water bottle that is covered in condensation droplets. The bottle is tilted, and the background is a bright, sunlit sky with soft clouds. The overall mood is fresh and clean.

VLAANDEREN TEST DIGITAAL STATIEGELD

De Vlaamse Regering wil in 2025 statiegeld op blikjes en plastic flessen invoeren. Momenteel lopen er pilootprojecten om na te gaan of dat kan met een digitaal systeem en hoe dat er zou uitzien.

Eind vorig jaar kreeg Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir van de Vlaamse Regering het mandaat om met de andere regeringen in ons land te onderhandelen over de invoering van statiegeld op blikjes en plastic flessen. In de loop van 2025 moet het nieuwe systeem in voege zijn, maar voorlopig ligt nog niet vast hoe het er precies zal uitzien. De voorkeur gaat uit naar een digitaal systeem, waarbij elk plastic flesje of blikje, elke pmd-zak en elke straatvuilnisbak een unieke code krijgt. Om statiegeld te recupereren, scant een consument de code van de lege drankverpakking en die van de vuilnisbak of pmd-zak met een smartphone of een scanner. Het is dus niet nodig om zelf plastic flesjes of blikjes naar een inzamelpunt te brengen.

Vijf belangrijke criteria

Digitaal statiegeld zou helemaal nieuw zijn. Andere landen die al statiegeld op plastic verpakkingen en blik invoerden, zoals Nederland en Duitsland, gebruiken het klassieke retoursysteem. Daarom lopen er in 2023 verschillende pilootprojecten om het gebruik van digitaal statiegeld uit te testen. Concreet zijn er vijf criteria waar het systeem aan moet voldoen. Het moet voor iedereen toegankelijk zijn, ook voor mensen zonder smartphone of bankrekening, voor toeristen en voor doelgroepen die minder digitaal vaardig zijn. De technologie erachter moet vlot werken en de privacy van gebruikers vrijwaren. Het systeem moet bestand zijn tegen fraude. En het moet effectief zijn om zwerfvuil te verminderen. ►

“Omdat we in 2025 willen starten, zochten we vooral bedrijven die al over de nodige technologie beschikten en vrijwel meteen konden starten”

Piet De Baere, OVAM

5

BELANGRIJKE CRITERIA

Voor iedereen toegankelijk

Vlot werkende technologie

Privacy van gebruikers vrijwaren

Effectief zwerfvuil verminderen

Bestand tegen fraude

- “Dat laatste punt is belangrijk, want zwerfvuil is voor Vlaanderen dé reden om statiegeld op plastic flesjes en blikjes in te voeren”, zegt **Piet De Baere van de OVAM**. “In andere landen werd statiegeld meestal ingevoerd om de selectieve inzameling van drankverpakkingen te verbeteren. Dat doen we in Vlaanderen al behoorlijk goed. Onze zwerfvuilmeters krijgen we moeilijker onder controle. Daarom komt er statiegeld voor plastic flesjes en blikjes: verpakkingen die we veel in het zwerfvuil aantreffen.”

Haalbaar voor producent en consument

Vooraleer een digitaal statiegeldsysteem gelanceerd kan worden, moeten enkele operationele aspecten worden uitgewerkt en beslist. Hoe zullen de unieke codes eruitzien, en welke soort scanner zal ze kunnen lezen? Hoe gaat het systeem om met de privacy van de gebruikers? Hoe communiceren we de transitie? Hoe zal de terugbetaling in de praktijk verlopen? Fost Plus, Comeos en Fevia hebben een roadmap opgesteld om dat soort vragen te beantwoorden tegen eind 2023. Daarnaast zetten ze pilootprojecten op om het systeem in de praktijk uit te testen bij de consument. Daartoe werd er begin dit jaar een open oproep gelanceerd naar Vlaamse bedrijven die over de nodige technologie beschikken. Een stuurgroep waar ook de OVAM deel van uitmaakt, volgt de pilootprojecten op.

“Het moet wat vooruitgaan als we in 2025 willen starten”, zegt De Baere. “Dus zochten we vooral bedrijven die al over de nodige technologie beschikten en vrijwel meteen konden starten. Zo kwamen we uit bij drie kandidaten: Unbox, Litterbits en DDRS Alliance.”

Pilootprojecten

Van mei tot en met juni liepen er al twee testprojecten in een gesloten omgeving. Unbox ging aan de slag bij KBC en Litterbits op de Corda Campus in Hasselt. Daar gingen ze na of de technologie om codes te scannen en geld terug te krijgen goed functioneert. Vanaf september doen ze elk een test van drie of vier weken in een halfopen setting: Unbox in Bobbejaanland in de weekends van 15 tot 17 september, van 22 tot 24 september en van 29 september tot 1 oktober, en Litterbits in Center Parcs De Haan vanaf 25 september. In diezelfde periode voert Litterbits een open pilootproject uit in Wenduine; in de lokale supermarkt en bij enkele

plaatselijke detailhandelaars. Bij die drie projecten testen ze het digitale systeem en de impact op het zwerfvuil.

In Wenduine en Center Parcs zal Litterbits ook nagaan hoe mensen zonder smartphone statiegeld kunnen terugkrijgen. Enkele mensen die in Center Parcs een huisje huren, krijgen dan een thuisscanner mee.

De Baere: "Op basis van die pilootprojecten leren we wat wel en niet werkt. In welke mate scannen mensen effectief hun codes? Hoeveel verpakkingen worden er nog verkeerd weggegooid? Uiteindelijk verzamelen we de bevindingen uit de pilootprojecten en de roadmap in een evaluatie en een advies aan de Vlaamse Regering."

De stuurgroep van de pilootprojecten, onder het voorzitterschap van de OVAM, staat in voor de evaluatie en het advies aan de Vlaamse Regering. Daarin zijn ook het kabinet van minister Demir,

de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSJ) en de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) vertegenwoordigd, naast Fost Plus, Fevia en Comeos als sectororganisaties voor respectievelijk verpakkingen, voeding en distributie. Daarnaast is er een klankbordgroep met onder meer milieubewegingen, consumentenverenigingen en andere sectororganisaties, zoals UNIZO, Voka en Horeca Vlaanderen. In de klankbordgroep zijn ook de gewesten vertegenwoordigd, aangezien Vlaanderen, Brussel en Wallonië uiteindelijk één systeem zullen moeten kiezen voor heel België.

In Wallonië loopt eveneens een studie over statiegeld. Daarin worden drie scenario's onderzocht: het klassieke systeem, het digitale systeem en een digitaal systeem waarbij in het sorteercentrum wordt gescand. Dat onderzoek volgt ongeveer dezelfde timing als de Vlaamse pilootprojecten.

BODEM- ZORG IN 4D

LAREN PRINCE VAN
NICHOLAS ROOSDORP
OVAM

Een panel van experts werkt aan aanbevelingen om onder meer het Bodemdecreet aan te passen. Tijdens een infosessie op 4 juli 2023 in de OVAM-kantoren gaven ze een eerste inkijk in hun benadering van bodemzorg.

Het huidige Bodemdecreet kwam in 1995 in voege. De aandacht ging toen vooral naar het in kaart brengen en saneren van stortplaatsen en andere risicolocaties. Met succes, want van de 85 000 locaties die bij de start te boek stonden, zijn er 50 000 onderzocht en zijn bijna 6 000 saneringen uitgevoerd. Door de jaren heen verbreedde de scope van het Bodemdecreet naar een ruimere blik op wat een gezonde bodem is en wat die voor ons betekent. Dat proces is nog altijd in volle gang; op dit moment werkt een panel van externe experts samen met de OVAM om aanbevelingen te formuleren voor onder meer een aanpassing van het Bodemdecreet. Op 4 juli deelden ze tijdens een infosessie al enkele punten die ze voorlopig op de agenda willen zetten. Binnen het expertenpanel zal daarover nog verder worden gedebatteerd. De inzichten die op 4 juli door de experts naar voren werden gebracht, zijn dan ook nog niet finaal.

Een brede definitie

Wat is de bodem? Waar begint en eindigt die? Tellen we het grondwater en al de organismen die erin leven mee? Daar zal nooit een volledige consensus over bestaan, omdat die definitie afhangt van de context, de tijdsgeest en het toepassingsgebied. Omgekeerd betekent het ook dat die definitie de reikwijdte, methodes en doelen van het beleid bepaalt. Recente interpretaties leggen steeds meer de focus op het dynamische karakter van de bodem: de bodem als een levende omgeving, met complexe interacties in vier dimensies, die verandert door de tijd.

Het oorspronkelijk decreet draaide vooral rond sanering – een heel gefocuste visie. Voor de OVAM start bodemzorg nog steeds vanuit bodemverontreiniging. Als we streven naar bodemzorg in 4D, moeten we naar een grotere, ►

Werner Annaert, administrateur generaal van de OVAM en voorzitter van het expertenpanel:

“Ik ben heel blij met het werk dat we met dit panel al gedaan hebben, maar we zijn nog niet klaar. Nog tot het einde van het jaar overleggen we verder om tot onze finale aanbevelingen te komen”

- ▶ regionale schaal kijken, inclusief natuurlijke omgevingen. In die visie moeten we de bodem bekijken op langere termijn en aandacht hebben voor fysieke en biologische aspecten, zoals compactie (de mate waarin de bodem verdicht is), erosie en de organismen die er leven.

... en een brede aanpak

Een aangepaste definitie voor bodem leidt ook tot een andere invulling van het streefdoel: een gezonde bodem. Dat doel is sterk verbonden met de functies die de bodem vervult in een groter geheel. Een gezonde bodem biedt ruimte om te leven, te werken, voedsel te produceren ... maar speelt ook een rol bij het voorkomen van droogte en overstromingen en het opslaan van koolstof.

Zo zal bodemzorg mogelijks verzoend moeten worden met andere sectoren, zoals ruimtelijke ordening, landbouw, afvalbeheer ... We proberen in Vlaanderen bijvoorbeeld werk te maken van vernatting, onder meer door irrigatie. Maar daardoor kan verontreiniging van de bodem in het water terechtkomen of omgekeerd. Bepaalde veiligheidsmaatregelen en controles zullen dus vereist zijn.

Gelet op het voorgaande pleit het expertenpanel voor een overkoepelend orgaan dat het beheer van de open

ruimte op lange termijn en over beleidsdomeinen heen bekijkt. Op dat vlak is de aanpak van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen een goed voorbeeld.

Indicatoren

Wat maakt een bodem gezond? De EU Soil Observatory heeft bijvoorbeeld een bodemdashboard met een tiental verschillende indicatoren, zoals compactie, verzilting en verschillende vormen van erosie en verontreiniging. Daarnaast werkt Europa aan een nieuwe Soil Monitoring Law, waarbij het een bodemmonitoringsnetwerk wil oprichten. De lidstaten zouden dit netwerk dan aanvullen met data.

Het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu heeft een voorstel voor indicatoren uitgewerkt. Het Brussels Instituut voor Milieubeheer heeft een 'good soil'-strategie voorgesteld, waarin aspecten als kleur, textuur, structuur, infiltratie en organisch materiaal een rol spelen. Verschillende instanties werken dus aan indicatoren en dat betekent dat we van elkaar kunnen leren.

Het werken met bodemindicatoren zorgt ervoor dat de effecten van ingrepen duidelijk worden gemaakt en dus meetbaar worden. Welke indicatoren uiteindelijk in Vlaanderen zullen worden gekozen, zal verder afhangen

van hoe we een gezonde bodem definiëren en welk landgebruik er plaatsvindt.

Risico's evalueren

De manier waarop we met bodemverontreiniging omgaan – zowel het saneren als het voorkomen van verontreiniging – draait in grote mate rond het inschatten van de kans op nadelige effecten of schade. Vanaf welke concentraties betekenen stoffen zoals PFAS of cadmium een gevaar voor onze gezondheid? Daar valt moeilijk een exact cijfer op te plakken. We weten bijvoorbeeld vrij exact vanaf welke concentratie een gegeven stof schade aanricht op moleculair niveau in onze cellen; de toxische drempel. Maar als toxicologen die grens moeten vertalen naar de overgang van stoffen van de bodem naar een gewas, of naar hoeveel je van zo'n stof mag binnenkrijgen via je dieet, worden telkens (en cumulatief) veiligheidsmarges in acht genomen.

De experts geven aan dat wanneer je die veiligheidsmarges in rekening brengt, het mogelijk is dat uiteindelijk drempelwaarden worden bekomen die niet meer werkbaar zijn, bv. omdat we ze al overschrijden via achtergrondblootstelling. De experts wijzen erop dat een beter overleg tussen de experts in verschillende domeinen de accumulatie van veiligheidsmarges transparanter kan maken en de modellering van risico's kan verfijnen.

Bodemdata

Als we onze blik op de bodem in de toekomst zouden uitbreiden naar vier dimensies; op grotere schaal, op langere termijn en met aandacht voor fysische en biologische aspecten, hebben we volgens de experts nood aan meer uitgebreide data. We kijken bijvoorbeeld niet meer alleen naar sites die verontreinigd zijn door industriële activiteiten, maar willen ook zaken als diffuse verontreiniging in kaart brengen. Denk maar aan de resten van bestrijdingsmiddelen in de bodem en in het grondwater.

Aandachtspunten als verharding en droogte vereisen ook dat we andere soorten parameters bijkomend in acht nemen, zoals de mate waarin de bodem verdicht is. De data zouden ook op een veel grotere, ruimtelijke schaal bruikbaar moeten zijn. Dat vergt gestructureerde dataverzameling, systematisch en volgens een

vast protocol, zodat verschillende meetresultaten vergelijkbaar zijn.

In Vlaanderen zijn al een aantal monitoringsnetwerken operationeel, waarop we volgens de experts met het oog op dataverzameling kunnen inhaken, zoals het bodemkoolstofmonitoringsnetwerk. Dat is een goed voorbeeld van samenwerking tussen verschillende entiteiten die heel Vlaanderen beslaan. De experts verwijzen ook naar andere bronnen om bodemdata te verzamelen, zoals via milieueffectrapporten, archeologische opgravingen of burgerwetenschapsprojecten. Daarbij moet wel een grote voorzichtigheid aan de dag worden gelegd. Die data zijn vaak van een andere kwaliteit dan gestructureerde data, maar ze kunnen wel nuttig zijn om hiaten op te vullen of als signaal.

De Databank Ondergrond Vlaanderen wordt door de experts aangereikt als een goede basis om de verzameling en ontsluiting van bodemdata verder uit te bouwen.

Bodemzorgplicht

Het belang van een 'gezonde bodem' is intussen voor iedereen duidelijk. Het expertenpanel zal zich daarom nog buigen over een algemene bodemzorgplicht, of dergelijke plicht wenselijk is, en hoe die dan moet worden ingevuld.

Het is alleszins geen volledig nieuw idee. Iets gelijkaardigs bestaat al in een aantal Europese lidstaten en staat ook ingeschreven in het Waalse bodemdecreet.

Hoe gaat het verder?

Het werk van het expertenpanel is nog niet afgelopen. In het najaar buigen de experts zich nog over een aantal onderwerpen zoals grondverzet, complexe procedures, de aanpak van historisch verontreinigde gronden en de rol van erkende bodemsaneringsdeskundigen. Tegen begin 2024 wordt een rapport met aanbevelingen voor het nieuwe Bodemdecreet, met inbegrip van een mogelijke juridische vertaling van die aanbevelingen, verwacht. Die timing houdt ook rekening met de start van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie op 1 januari 2024.

Een blik achter de schermen
van de OVAM-podcast

PLANEET CIRCUL'AIR

In 2023 lanceerde de OVAM een eigen podcast genaamd Planeet Circul'air. Daarin vertellen we over de thema's waar de OVAM-medewerkers zich dagelijks aan wijden, zoals de strijd tegen voedselverlies, het bodemattest en hoe we streven naar een asbestveilig Vlaanderen.

U kunt Planeet Circul'air beluisteren op Spotify door de QR-code te scannen. Hier geven we u graag al een exclusieve blik achter de schermen.

